

Poněkud složitější je analýza časových souvětí se spojkami *kým* a *ked'*. Zde Krupa neargumentuje pouze záporom jako kritériem, ale rozlišuje ve svých příkladech i „časovou hranici“ (to znamená *předčasnost* nebo *následnost*) a *současnost*.

Spojky *kým* a *ked'* slouží k vyjadřování různých časových poměrů: Ružička (1974, s. 272n) rozlišuje dvě základní skupiny časových souvětí. V první skupině umožňuje vedlejší věta relativní časové zařazení (určení) děje hlavní věty, to znamená, odpovídá na otázku „*kdy se stal děj hlavní věty?*“ V druhé skupině vedlejší věta vymezuje trvání děje věty hlavní, to znamená, odpovídá buď na otázku „*od kdy probíhal děj hlavní věty?*“, nebo „*jak dlouho trval děj hlavní věty?*“. Ukazuje se, že souvětí se spojkou *kým* patří k druhé skupině (a to k podskupině, v níž děj vedlejší věty určuje trvání děje věty hlavní), souvětí se spojkou *ked'* však ke skupině první. Poměr mezi větou hlavní a větou vedlejší může být předčasný, současný nebo následný. Časová souvětí se spojkou *ked'* mohou vyjádřit jak současný vztah mezi dějem věty hlavní a vedlejší, tak i předčasnost. K vyjádření těchto rozdílů obvykle slouží vid slovesa ve vedlejší, ale i v hlavní větě (Ružička, 1974, *ibid.*). V časových souvětích se spojkou *kým* může být mezi hlavní a vedlejší větou vztah současnosti, ale i následnosti. I zde se obvykle tyto rozdíly vyjadřují slovesným videm (Ružička, 1974, s. 275n).⁴ Přísudek ve vedlejších větách se spojkou *kým* může být záporný nebo kladný; rozdíl spočívá v tom, že konec děje hlavní věty je jednou vyjadřován současným dějem, po druhé dějem následným (Ružička, 1974, s. 277).

2.3. Ve Krupou uvedených časových souvětích se spojkou *kým* jde zřejmě o různé časové vztahy. Zatímco v příkladech 1–3 jde o časovou následnost (význam odpovídá německé spojce *bis*), implikují příklady 6 a 7 jasně současnost (význam odpovídá německému *solange*) (k příkladům 4 a 5 viz níže). Trvání děje věty hlavní je v příkladech 1–3 omezeno nenazvaným dějem, vyvolávajícím výsledný stav, který je vyjadřován přísudkem věty vedlejší:

schéma I (k 1)

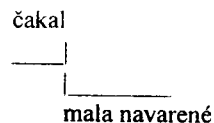
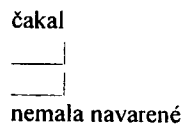

schéma II (k 2)

⁴ Nebudu zde dále tematizovat Krupovu interpretaci popsaných dvou skupin *mat'* + *n/-t*-ové přičestí v souvislosti se slovesným videm: Vidovou opozici uvnitř soustavy rezultativních konstrukcí považuji za *neutralizovanou*, rezultativní konstrukce se tvoří ve slovanských jazycích skoro výlučně od dokonavých sloves. Významem jsou rezultativa blíže nedokonavému vidu, protože vyjadřují stav. Vidová opozice však uvnitř jejich systému neexistuje.

Ve schématech je graficky znázorněno trvání dějů resp. stavů hlavní a vedlejší věty (horizontální linií), vertikální linie označuje jejich konec resp. začátek. Ukazuje se, že začátek výsledného stavu tvoří mez, která ohraničuje děj hlavní věty. Tento začátek odpovídá okamžiku dovršení nenazvaného děje, v konkrétním případě je to *navarit'*. Poměr mezi dějem v hlavní větě a tímto v souvětí nenazvaným dějem je v každém případě následný. Je totiž zřejmé, že z hlediska referenčního potenciálu si obě věty vzájemně odpovídají, že jde o stejnou mimojazykovou situaci, a v tom smyslu opravdu není rozdíl mezi významem souvětí s kladnou nebo zápornou vedlejší větou; buď trvá děj hlavní věty tak dlouho, až nastane výsledný stav ve vedlejší větě (schéma I), anebo trvá tak dlouho, jak dlouho výsledný stav ve vedlejší větě ještě nenastal (schéma II). Zároveň se ukazuje, že je splněna podmínka, že souvětí nesmějí nějakým způsobem vyjádřit konec výsledného stavu, protože je ireverzibilní. Pro příklad 3 existuje jenom druhá ze dvou ukázaných možností, schéma by odpovídalo schématu II.

Jasný protiklad k této situaci vidíme v příkladech 6 a 7. Zde jde o trvání i kladně vyjádřeného výsledného stavu (nikoli o jeho začátek). Graficky to můžeme zobrazit následujícím způsobem:

schéma III (k 6)

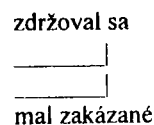
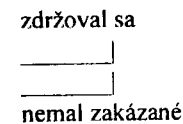

schéma IV (k 7)

Poněkud problematictější se jeví interpretace příkladů 4 a 5. Lze větě 4 rozumět tak, že děj hlavní věty probíhal tak dlouho, jak dlouho existoval výsledný stav ve větě vedlejší (sr. schéma V)? Reakce rodilých mluvčích nejsou jednotné, ukazují však právě důležitost prvku reverzibilita: pouze pokud je výsledný stav *mat' dedičstvo rozdelené* chápán jako reverzibilní (t. zn. může mít konec), lze časový vztah v souvětí 4 interpretovat jako současný. Kdo vychází z toho, že rozdělené dědictví už nelze nějakým způsobem „znovusjednotit“, může akceptovat příklad 4 jen ve významu časové následnosti (schéma VI). Pak by ale příklady 4 a 5 spíše odpovídaly příkladům 1 a 2 než 6 a 7, protože by vyjadřovaly stejnou mimojazykovou situaci (sr. schéma VII). Opět se zde ukazuje, že reverzibilita/ireverzibilita výsledných stavů je závislá od pojmání mimojazykové skutečnosti.⁵

⁵ Jak je uvedeno v 2.1., není ireverzibilita výsledného stavu v mnoha případech vlastností jednotlivých sloves, nýbrž celých spojení podstatné jméno + přičestí: zatímco vedlejší věta *kým mali dedičstvo rozdelené* je sporná v reverzibilitě (a tím i v současné)